

Sygn. akt I C 99/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Chłopecka

Protokolant: sekretarz sądowy Justyna Godlewska

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2020 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa P. O., K. O., A. P., J. M. (1), L. K., E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2), E. S. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

o zapłatę

I. zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz:

- 1) P. O., K. O. kwotę po 106.177 zł (sto sześć tysięcy sto siedemdziesiąt siedem złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 czerwca 2020r. do dnia zapłaty,
- 2) A. P. kwotę 637.054 zł (sześćset trzydzieści siedem tysięcy pięćdziesiąt cztery złote) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 czerwca 2020r. do dnia zapłaty,
- 3) J. M. (1), L. K. kwotę po 212.354 zł (dwieście dwanaście tysięcy trzysta pięćdziesiąt cztery złote) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 czerwca 2020r. do dnia zapłaty,
- 4) E. G., M. L., A. M., J. O. kwotę po 53.088 zł (pięćdziesiąt trzy tysiące osiemdziesiąt osiem złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 czerwca 2020r. do dnia zapłaty,
- 5) M. S. (1), M. S. (2), E. S. kwotę po 70.790 zł (siedemdziesiąt tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 czerwca 2020r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala w stosunku do E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2), E. S.,

III. ustala, że w stosunku do powodów P. O., K. O., A. P., J. M. (1), L. K. Skarb Państwa – Wojewoda (...) w całości ponosi koszty postępowania, z tym, że ich rozliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu,

IV. ustala, że powodowie E. G., M. L., A. M., J. O. ponoszą koszty postępowania w 29,82%, zaś Skarb Państwa – Wojewoda (...) w 70,28%, z tym, że ich rozliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu,

V. ustala, że powodowie M. S. (1), M. S. (2), E. S. ponoszą koszty postępowania w 11,52%, zaś Skarb Państwa – Wojewoda (...) w 88,48%, z tym, że ich rozliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt: IC 99/19

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 stycznia 2019 roku skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa-Wojewodzie (...) powodowie P. O., K. O., A. P., J. M. (1), L. K., E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2), E. S. wniesli o zasądzenie na ich

rzecz odszkodowania w łącznej kwocie 572.856 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia odpisu pozwu oraz kosztami postępowania za 1384,50 m² nieruchomości położonej w W., na P. przy ul. (...) Nr hip. (...), której właścicielem był H. O., a co do której odmówiono przyznania prawa własności czasowej. I tak poszczególni powodowie domagali się zasądzenia:

- 1) P. O. – kwoty 80.000 zł;
- 2) K. O.- kwoty 80.000 zł;
- 3) A. P.- kwoty 190.000 zł;
- 4) J. M. (1)- kwoty 80.000 zł;
- 5) L. K.-kwoty 80.000 zł;
- 6) E. G.- 75.714 zł;
- 7) M. L.- kwoty 75.714 zł;
- 8) A. M.- kwoty 75.714 zł;
- 9) J. O.- kwoty 75.714 zł;
- 10) M. S. (1)- 80.000 zł,
- 11) M. S. (2)-kwoty 80.000 zł;
- 12) E. S.-kwoty 80.000 zł.

/pозew k. 3-12v/.

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 kwietnia 2019 roku pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...) reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym o zasądzenie na rzecz Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany zakwestionował powództwo co do zasady, jak i co do wysokości. Odnosząc się do żądań wysuwanych przez stronę powodową pozwany stwierdził, że są one pozbawione podstaw i nie zasługują na uwzględnienie. Ponadto pozwany podniósł brak przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej oraz zarzut nieudowodnienia istnienia i rozmiaru szkody /odpowieź na pozew k. 108-117/.

W piśmie z dnia 19 marca 2020 roku powodowie zmodyfikowali żądanie dochodzone w pozwie, w ten sposób, że wnieśli o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa- Wojewody (...) na rzecz:

- 1) P. O. – kwoty 106.177 zł;
- 2) K. O.- kwoty 106.177 zł;
- 3) A. P.- kwoty 637.054 zł;
- 4) J. M. (1)- kwoty 212.354 zł;
- 5) L. K.-kwoty 212.354 zł;
- 6) E. G.- kwoty 75.642 zł;

- 7) M. L.- kwoty 75.642 zł;
- 8) A. M.- kwoty 75.642 zł;
- 9) J. O.- kwoty 75.642 zł;
- 10) M. S. (1)- kwoty 80.000 zł,
- 11) M. S. (2)-kwoty 80.000 zł;
- 12) E. S.-kwoty 80.000 zł;

wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wydania wyroku przez Sąd do dnia zapłaty oraz z kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego /pismo k. 289-291v./k

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie /protokół rozprawy k. 352-352v., załącznik do protokołu rozprawy k. 358-360/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Nieruchomość (...) położona w W. przy ul. (...) ozn. hip. (...) rej. H.. W- (...), działka nr (...),zawierająca powierzchnię 1384,50 m², w tym 796 m² placu pod budowę i 588,50 m² pod połową przylegających ulic została objęta działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. z 1945 r. Nr 50, poz. 279 ze zm.). Z dniem 21 listopada 1945 roku tj. z dniem wejścia w życie dekretu nieruchomości (...), w tym grunt przedmiotowej nieruchomości przeszły na własność gminy (...) W., a od roku 1950 na własność Skarbu Państwa /**dowód:** zaświadczenie k. 37, stwierdzenie k. 40/.

W dacie wejścia w życie tego dekretu prawo własności do w/w gruntu przysługiwało spadkobiercom H. O. zmarłego 20 sierpnia 1945 roku /**dowód:** zaświadczenie k. 37, postanowienie k. 41/.

Powodowie P. O., K. O., A. P., J. M. (1), L. K., E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2), E. S. są następcami prawnymi po zmarłym właścicielu –H. O.. I tak P. O. partycypuje w majątku spadkowym w 6,25 %, K. O. partycypuje w majątku spadkowym w 6,25 %, A. P. partycypuje w majątku spadkowym w 37,5 %, J. M. (1) partycypuje w majątku spadkowym w 12,5 %, L. K. partycypuje w majątku spadkowym w 12,5 %, E. G. partycypuje w majątku spadkowym w 3,125 %, M. L. partycypuje w majątku spadkowym w 3,125 %, A. M. partycypuje w majątku spadkowym w 3,125 %, J. O. partycypuje w majątku spadkowym w 3,125 %, M. S. (1) partycypuje w majątku spadkowym w 4,167 %, M. S. (2) partycypuje w majątku spadkowym w 4,167 %, E. S. partycypuje w majątku spadkowym w 4,167 % /**dowody:** postanowienia spadkowe k.41-51/.

Obecnie nieruchomość gruntowa położona w (...) W., w dzielnicy P., przy ul. (...), o powierzchni 1384,50 m² jest własnością (...) W. i stanowi aktualnie części działki ewidencyjnej nr :

- 20 z obrębu (...) o powierzchni równej 304 m² ⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie, XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...);

- 94 z obrębu (...) o Powierzchni równej 419 m², dla której Sąd Rejonowy dla W. M. w W., XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...);

- 25 z obrębu (...) o powierzchni równej 596 m², dla której Sąd Rejonowy dla Warszawa M. w W., XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...);

- 21 z obrębu (...) o powierzchni równej 66 m², dla której Sąd Rejonowy dla Warszawa M. w W., XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) /**dowody**: treść ksiąg wieczystych k. 62-90/.

W dniu 29 września 1948 roku w oparciu o przepisy art. 7 powołanego powyżej dekretu (...) - W. O. - matka zmarłego H. O. złożyła wniosek o przyznanie prawa własności czasowej do przedmiotowej nieruchomości /**dowód**: wniosek k. 38/.

Orzeczeniem Administracyjnym znak (...) z dnia 27 kwietnia 1956r. prezydium Rady Narodowej w (...) W. odmówiło spadkobiercom H. O., prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...) położonej przy ul. (...) róg (...) oznaczonej hip. (...) rej. hip. W- (...), z uwagi na to iż, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego teren tej nieruchomości przeznaczono pod społeczne budownictwo mieszkaniowe /**dowód**: orzeczenie k. 39/.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze decyzją znak KOC (...) po rozpatrzeniu wniosku wniesionego przez adwokata J. M. (2) reprezentującego panią A. P., następczynię prawną dawnego właściciela nieruchomości położonej przy ul. (...) róg (...) w W., oznaczonej nr hip. (...) rej. hip. W- (...), złożonego pismem z dnia 9 kwietnia 2015r. do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. o stwierdzenie nieważności orzeczenia administracyjnego znak: (...) z 27 kwietnia 1956 r., podjętego przez Prezydium Rady Narodowej w (...) W., orzekło na podstawie art. 158 § 2 k.p.a. w zw. 2 art. 156 § 2 k.p.a o stwierdzeniu wydania wyżej opisanego orzeczenia administracyjnego (...) w (...) W. znak: (...) z dnia 27 kwietnia 1956r. w części odnoszącej się do sprzedanych lokali mieszkalnych o nr (...) znajdujących się w budynku położonym przy ul. (...), co do których miał miejsce obrót cywilnoprawny prawem ich własności z naruszeniem prawa przepisów dekretu z 26 października 1945r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) W. (Dz. U. nr 50, poz. 279), jednakże z powodu wywołania przez to orzeczenie we wskazanej części nieodwracalnych skutków prawnych odmówiło stwierdzenia jego nieważności w tej części (punkt 1 powyższej decyzji), oraz na podstawie art. 156 § 1 punkt 2 k.p.a. w pozostałej części stwierdziło nieważność orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej (...) W. znak: (...) z 27 kwietnia 1956r. z powodu wydania go z rażącym naruszeniem prawa- art. 7 dekretu (...) / **dowód**: decyzja k. 53-55/.

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2016 roku, znak KOC (...) Samorządowe Kolegium Odwoławcze dokonało sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w uzasadnieniu powołanej wyżej decyzji, zastępując niewłaściwy numer lokalu „28” prawidłowym numerem „21” /**dowód**: postanowienie k. 56/.

Pismem z dnia 25 stycznia 2017 roku adw. J. M. (2) pełnomocnik następców prawnych H. O. wobec stwierdzenia nieważności decyzji Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 27 kwietnia 1956 roku nr (...)wniósł o rozpoznanie znajdującego się w aktach sprawy wniosku dekretowego, załączając przy tym odpisy postanowień spadkowych po dawnym właścicielu przedmiotowej nieruchomości. Decyzją z dnia 11 grudnia 2018 roku Nr (...)roku odmówił P. O., K. O., E. G., M. L., A. M., J. O., J. M. (1), L. K., M. S. (1), M. S. (2), E. S., A. P. przyznania prawa użytkowania wieczystego do gruntu, stanowiącego aktualnie część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), oraz część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), położonego przy ul. (...) w W., oznaczonego hipotecznie jako (...) rej. hip. W- (...) działka nr (...) / **dowód**: decyzja k. 57-61/.

W dacie wydania orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 27 kwietnia 1956 roku dla nieruchomości przy ul. (...) róg (...) w W. obowiązywał Ogólny Plan Zabudowania (...) W. zatwierdzony przez Ministerstwo Robót Publicznych w dniu 11 sierpnia 1931 roku, przewidujący sposób zabudowy miejską tj. zwartą 3-kondygnacyjną, o powierzchni zabudowy 50 % / **dowody**: pisemna opinia z zakresu geodezji i kartografii A. B. i T. G. (1) k. 156-170, uzupełniająca opinia biegłego T. G. (1) k. 273-277, pisemna opinia biegłego z zakresu wyceny nieruchomości T. G. (1) k. 205-258/.

Wartość prawa użytkowania wieczystego części przedmiotowej nieruchomości stanowiącej dawną nieruchomość (...) oznaczoną jako Działka Nr (...) z bloku II Wydzielonego z D. G. D. część Nr 3 o powierzchni 796 m² przeznaczoną pod

zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, zgodnie z jej stanem na dzień 27 kwietnia 1956 r. i według cen aktualnych wynosi 1.698.839 zł.

Wartość prawa użytkowania wieczystego części przedmiotowej nieruchomości stanowiącej dawną nieruchomość (...) oznaczoną jako Działka Nr (...) z bloku II Wydzielonego z D. G. D. część Nr 3 o powierzchni 588,5 m² przeznaczoną pod drogi, zgodnie z jej stanem na dzień 27 kwietnia 1956 r. i według cen aktualnych wynosi 319.629 zł.

Stan faktyczny ustalony przez Sąd oparty został przede wszystkim o dowody z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy, których autentyczność nie była przez strony kwestionowana.

Dowody z dokumentów - w przeważającej mierze decyzje administracyjne oraz orzeczenia Sądów /postanowienia/, korzystając z materialnej mocy dowodowej wynikającej z treści art. 244 k.p.c., stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Sąd uznał, że opinia biegłego do spraw wyceny nieruchomości T. G. (1) została sporządzona przez osobę posiadającą fachową wiedzę i doświadczenie.

Wykształcenie biegłego oraz jego empiria stanowią dla Sądu gwarancję rzetelności i dlatego wnioski wypływające z treści sporządzonej przez biegłego opinii przyjęte zostały jako wiarygodny dowód mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w zakresie wartości gruntu nieruchomości położonej przy ulicy (...) róg (...) w W..

Jako w pełni miarodajny dowód w sprawie Sąd uznał także opinię biegłych z zakresu geodezji i kartografii oraz urbanistyki A. B. i T. G. (1), którzy dokładnie określili jakie było przeznaczenie nieruchomości w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obowiązującym w dacie wydania orzeczenia przez Prezydium Rady Narodowej tj. w dniu 27 kwietnia 1956 roku.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

W niniejszej sprawie powodowie P. O., K. O., A. P., J. M. (1), L. K., E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2), E. S. domagali się od Skarbu Państwa odszkodowania za utratę prawa użytkowania wieczystego części nieruchomości o powierzchni 0,0796 ha położonej w W. przy ul. (...), oznaczonej w opinii T. G. (2) jako działka nr (...).

Niewątpliwie powodowie w toku niniejszego postępowania przedłożonymi dowodami z dokumentów wykazali, że są następcami prawnym dawnych właścicieli nieruchomości stanowiącej nieruchomość położoną w W. przy ul. (...). Nadto legitymacji powodów nie kwestionowała strona pozwana. W tej sytuacji stwierdzić należało, że powodom przysługiwała legitymacja czynna do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego.

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności powództwa należy ustalić jakie przepisy będą miały zastosowanie do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Stosownie do treści art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. W myśl art. 4171 § 2 zd. 1 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Natomiast w odniesieniu do szkód spowodowanych wydaniem przed dniem 01 września 2004 roku ostatecznej decyzji administracyjnej, której nieważność w świetle przepisu art. 156 § 1 k.p.a. lub wydanie z naruszeniem prawa w rozumieniu art. 158 § 2 k.p.a. stwierdzono następnie decyzją nadzorczą, podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa stanowi przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 sierpnia 2004 r.. Przepis art. 160 k.p.a. został uchylony z dniem 01 września 2004 roku na mocy art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie

ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 roku nr 162 poz. 1692). W myśl art. 5 tej ustawy do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed jej wejściem w życie stosuje się przepisy art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia tej ustawy w życie. W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 roku (III CZP 112/10, Lex numer 751460) Sąd Najwyższy stwierdził, że „do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 01 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a.” Z tych też względów stwierdzić należy, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie zastosowanie znajdzie przepis art. 160 k.p.a..

Wobec ustalenia właściwych przepisów, w dalszej kolejności należało zająć się kwestią zasadności powództwa P. O., K. O., A. P., J. M. (1), L. K., E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2), E. S. w świetle przesłanek zawartych w przepisie art. 160 k.p.a..

Przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 sierpnia 2004 roku stanowił w § 1 że stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Z kolei § 2 tego przepisu stanowił, że do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego z wyłączeniem art. 418 tego Kodeksu. Wedle § 3 art. 160 k.p.a. odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji, w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. Zgodnie natomiast z § 6 art. 160 k.p.a. roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1.

Przepis art. 160 k.p.a. nie zawiera żadnej regulacji dotyczącej przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną wadliwą decyzją administracyjną, odsyłając w tym zakresie do przepisów kodeksu cywilnego. Z uwagi na publicznoprawny charakter decyzji administracyjnych i organów je wydających istotne znaczenie dla określenia przesłanek tej odpowiedzialności ma przepis art. 417 k.c.. Ponadto w zakresie określenia rozmiaru szkody i związku przyczynowego między wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej, a szkodą zastosowanie znajdują także przepisy art. 361 – 363 k.c. Powyższe determinuje również zakres faktów, które obowiązana jest udowodnić strona domagająca się odszkodowania z tego tytułu.

Zgodnie z art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W takiej sytuacji powodowie P. O., K. O., A. P., J. M. (1), L. K., E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2), E. S. powinni w niniejszej sprawie udowodnić istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem wadliwej decyzji z dnia 27 kwietnia 1956 roku, a powstaniem rzeczywistej szkody w ich majątku.

Mając na uwadze materiał dowodowy zgromadzony w sprawie Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powodowie wykazali, iż wydanie orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 27 kwietnia 1956 roku spowodowało poniesienie przez nich szkody w postaci utraty prawa użytkowania wieczystego części nieruchomości o powierzchni 0,0796 ha położonej w W. przy ul. (...).

Decyzja dekretowa z dnia 27 kwietnia 1956 roku spowodowała, że powodowie utracili możliwość uzyskania prawa użytkowania wieczystego działki o powierzchni 796 m² przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. W sprawie bezspornym było, że należąca do poprzednika prawnego powodów przedwojenna nieruchomość położona w (...) przy ul. (...) róg (...) była objęta działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279), na podstawie którego grunt tej nieruchomości z dniem 21 listopada 1945 roku przeszedł na własność gminy (...) W., a z dniem 13 kwietnia 1950 roku stał się własnością Skarbu Państwa w oparciu o treść art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 1950 roku o terenowych organach jednolitej

władzy państwowej (Dz. U. Nr 14, poz. 130). W myśl art. 7 ust. 1 i 2 dekretu, dotychczasowy właściciel gruntu (...) mógł w ciągu 6 miesięcy od dnia objęcia w posiadanie gruntu przez gminę zgłosić wniosek o przyznanie mu na tym gruncie prawa wieczystej dzierżawy z czynszem symbolicznym lub prawa zabudowy za opłatą symboliczną. Gmina miała obowiązek uwzględnić taki wniosek, jeżeli korzystanie z gruntu przez dotychczasowego właściciela dało się pogodzić z przeznaczeniem gruntu według planu zabudowania. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 marca 2003 roku (III CZP 6/03, OSNC 2004/1/4) przewidziana w art. 7 ust. 1 i 2 dekretu dnia 26 października 1945 roku konstrukcja prawna kreuje istniejący po stronie gminy, a później państwa, cywilnoprawny obowiązek ustanowienia prawa własności czasowej, któremu to obowiązkowi odpowiadało cywilnoprawne uprawnienie majątkowe byłego właściciela gruntu do domagania się ustanowienia tego prawa. Podkreślić przy tym należy, że w świetle art. 68 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 1928 roku o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. Nr 36, poz. 341 ze zm.), organ administracji do którego złożono wniosek o ustanowienie prawa własności czasowej miał obowiązek rozpoznać sprawę w tym przedmiocie bez zbędnej zwłoki, a w każdym razie w terminie nie dłuższym niż 5 miesięcy.

Z ustalonych w sprawie okoliczności jednoznacznie wynika, że w dniu 28 września 1948 roku W. O. złożyła wniosek o ustanowienie prawa własności czasowej działki o położonej w W. przy ul. (...) z zachowaniem przewidzianego w dekrete 6 – miesięcznego terminu. Fakt skutecznego i prawidłowego złożenia wniosku potwierdził również rozpoznający ten wniosek Prezydent (...) W.. Poza sporem pozostaje okoliczność, że pomimo prawidłowego złożenia wniosku oraz istniejącego po stronie właściwego organu obowiązku jego rozpoznania nie później niż w terminie 5 miesięcy od dnia złożenia, wniosek nie został w tym terminie rozpoznany przez organy gminy, nie został on rozpoznany również ustawowym terminie w czasie, gdy jego rozpatrzenie znalazło się w kompetencjach Skarbu Państwa. Zgodnie bowiem z treścią art. 37 ustawy z dnia 20 marca 1950 roku o terenowych organach jednolitej władzy państwowej (Dz. U. nr 14, poz. 130 ze zm.) rady narodowe oraz ich organa przejmują dotychczasowy zakres właściwości zniesionych organów odpowiedniego stopnia. Zdaniem Sądu, począwszy od 29 marca 1949 roku do dnia 27 kwietnia 1956 roku trwała beczynność funkcjonariuszy samorządowych, a od 27 kwietnia 1956 roku do czasu wydania przez Prezydenta (...) W. decyzji w przedmiocie wniosku dekretowego, tj. do dnia 11 grudnia 2018 roku, trwała beczynność funkcjonariuszy państwowych, która była zarówno bezprawna, jak i zawiniona. Należy bowiem uznać, że co najmniej niedbalstwem było niewydanie w terminie określonym przez przepisy postępowania administracyjnego decyzji administracyjnej rozpoznającej wniosek poprzednika prawnego powodów o przyznanie prawa własności czasowej. Pozwany nie wykazał przy tym, aby istniały jakiegokolwiek okoliczności uniemożliwiające rozpoznanie przedmiotowego wniosku w terminie wskazanym w przepisach postępowania administracyjnego. W sprawie wykazane zatem zostało zaistnienie bezprawnego zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, za które odpowiedzialność odszkodowawczą ponosi pozwany.

W dalszej kolejności należało więc rozważyć, czy zaniechanie wydania decyzji dekretowej w przepisany prawem terminie skutkowało powstaniem po stronie powodów szkody polegającej na utracie prawa własności czasowej części gruntu nieruchomości o powierzchni 796 m⁽²⁾ w następstwie zabudowania nieruchomości w latach 50-tych ubiegłego wieku budynkiem przekraczającym granice gruntu i przejęcia jej na własność przez osoby trzecie. Innymi słowy, czy rozpoznanie takiego wniosku w terminie mogłoby zapobiec rozporządzeniu tym gruntem w taki sposób, że wniosek nie mógł zostać rozpoznany pozytywnie, gdyż decyzja taka byłaby niewykonalna. Stwierdzenie zaistnienia tak zidentyfikowanej szkody wymaga ustalenia tego, czy wniosek dekretowy poprzednika prawnego powodów zostałby pozytywnie rozpoznany, gdyby organ upoważniony do jego załatwienia przestrzegał terminów procedury administracyjnej. W świetle treści art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1945 roku powodowie zobowiązani byli zatem udowodnić, że korzystnie przez ich poprzedników prawnych z przedmiotowego gruntu dało się pogodzić z przeznaczeniem tego gruntu według planu zabudowania, przy czym jak podkreśla się w orzecznictwie, o spełnieniu tej przesłanki roszczenia z art. 7 ust. 2 dekretu decyduje plan zabudowy z chwili rozpoznania wniosku (tak Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 26 listopada 2008 roku, I OPS 5/8, ONSA i WSA 2009/2/18). To, że wniosek powodów nie został uwzględniony w 2018 roku nie może mieć jednak decydującego znaczenia, dla oceny czy mógł on być uwzględniony wcześniej. Dla ustalenia, czy zaniechanie wydania decyzji mogło narazić powodów na szkodę, decydujące znaczenie ma bowiem ocena, czy według planu zabudowy istniejącego w czasie, gdy wniosek

taki powinien zostać rozpoznany, korzystanie z gruntu przez dotychczasowego właściciela dało się pogodzić z jego przeznaczeniem określonym w tym planie. Jeżeli zgodnie z ówczesnym planem zabudowy wniosek nie mógł być uwzględniony, to ewentualna możliwość żądania odszkodowania mogłaby się opierać tylko na szczególnej podstawie, jaką stwarza art. 215 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 roku, Nr 261, poz. 2603 ze zm.), oczywiście zakładając, że spełnione zostały przesłanki określone tym przepisem (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 marca 2010 roku, III CZP 129/09, LEX nr 583849).

Zdaniem Sądu powodowie wykazali, że korzystanie przez ich poprzedników prawnych ze spornego gruntu dało się pogodzić z przeznaczeniem tego gruntu według planu zabudowania obowiązującego w czasie, gdy ich wniosek dekretowy powinien zostać rozpoznany, czyli w okresie 5 miesięcy od dnia jego złożenia, a nawet licząc 5 miesięcy od chwili, gdy rozpoznanie wniosku przeszło do kompetencji Skarbu Państwa (od 27 kwietnia 1956 roku). W tamtym czasie obowiązywał „Ogólny plan zabudowania (...) W.” zatwierdzony przez Ministerstwo Robót Publicznych w dniu 11 sierpnia 1931 roku (nr VIII R. (...)), który przewidywał w rejonie ulicy (...) zabudowę zwartą, trzykondygnacyjną o powierzchni zabudowy 50%. Dalsze korzystanie z nieruchomości przez właścicieli, nie kolidowało z przeznaczeniem nieruchomości w planie zabudowania – zgodnie z art. 7 ust. 1 dekretu (...). Bezsprzecznie wynika to nawet z decyzji Prezydenta (...) W. z dnia 11 grudnia 2018 roku, w której wskazano, że grunt spełniał podówczas przesłanki z art. 7 ust. 1 i 2 dekretu. Skarb Państwa winien był załatwić sprawę, czyli rozpoznać wniosek jeszcze w 1950 roku, więc sięganie do planów zabudowania innych niż obowiązujący w tym okresie jest nieprawidłowe. Pozwany Skarb Państwa nie powinien więc być podejmować jakichkolwiek czynności wobec nieruchomości przed terminowym rozpoznaniem wniosku dekretowego i gdyby to uczynił w czasie wynikającym z rozporządzenia z 1928 roku o postępowaniu administracyjnym, to musiałby wydać decyzję pozytywną dla poprzednika prawnego powodów. Nie było bowiem w tamtym czasie przeszkód do uwzględnienia wniosku płynących z obowiązującego wówczas planu zabudowania analizowanego przez pryzmat art. 7 ust. 2 dekretu (...).

Niezałatwienie sprawy administracyjnej w terminie spowodowało takie zadysponowanie nieruchomością, że doszło na niej do budowy budynku mieszkalnego, który przekroczył granice nieruchomości tak, że nie dało się w 2018 roku wydzielić fizycznie działki po to, aby ustanowić dla powodów użytkowanie wieczyste tego gruntu. Powodowie ponieśli zatem wskutek zaniechania rozpoznania wniosku dekretowego w przepisany termin szkodę wyrażającą się utratą wartości prawa użytkowania gruntu, co do którego wniosek dekretowy został załatwiony odmownie w 2018 roku. Jest to w ocenie Sądu szkoda pozostająca w normalnym związku przyczynowym z bezprawnym zaniechaniem funkcjonariuszy Skarbu Państwa.

Należne powodom odszkodowanie zostało obliczone w oparciu o omówiony powyżej dowód z opinii biegłego ds. wyceny nieruchomości. Sąd uznał, że miarodajną dla ustalenia wysokości odszkodowania będzie wartość niezabudowanego gruntu określona według cen aktualnych. Wysokość odszkodowania winna wyrównać różnicę pomiędzy obecnym stanem majątkowym poszkodowanego, a tym stanem, jaki by istniał gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Przywołana teoria różnicy pozwala określić szkodę jako różnicę dwóch stanów w sferze majątkowej: hipotetycznego i obecnego – w chwili orzekania, będącego następstwem zdarzenia, które szkodę wywołało (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 08 czerwca 2004 roku, I CK 644/03, LEX nr 424269). Ostatecznie zatem należało przyjąć, że powodom należy się odszkodowanie w wysokości ustalonej przez biegłego, który wskazał, że wartość rynkowa prawa użytkowania wieczystego gruntu nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) o powierzchni 796 m², według poziomu cen aktualnych wynosi 1.698.839 zł i taka kwota została podzielona stosownie do udziałów każdego z powodów. Ponieważ powództwo w zakresie kwoty głównej dochodzonego roszczenia stosunku do E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2) i E. S. nie zostało zmodyfikowane w piśmie z dnia 18 marca 2020 roku, ich żądanie ponad kwoty wynikające z udziałów każdego z tych powodów zostało oddalone jako pozbawione podstawy.

Odsetki ustawowe z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia (art. 363 § 2 k.c.) zasądzono zgodnie z żądaniem - od daty wydania wyroku zgodnie z zasadą przewidzianą w art. 363 § 2 k.c. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 kwietnia 2009 roku, I CSK 524/08, LEX nr 511024).

O kosztach procesu w stosunku do powodów P. O., K. O., A. P., J. M. (1), L. K. Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. ustalając, że Skarb Państwa-Wojewoda (...) jako przegrywający proces, w całości ponosi koszty procesu i na podstawie art. 108 § 1 zdanie drugie k.p.c. pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu (pkt III wyroku).

O kosztach procesu w stosunku do powodów E. G., M. L., A. M., J. O., M. S. (1), M. S. (2), E. S. Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. ustalając że:

- powodowie E. G., M. L., A. M., J. O. ponoszą koszty postępowania w wysokości 29,82 %, zaś pozwany Skarb Państwa-Wojewoda (...) w wysokości 70,28% w stosunku do każdego z nich, pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu,

- powodowie M. S. (1), M. S. (2), E. S. ponoszą koszty postępowania w wysokości 11,52 %, zaś pozwany Skarb Państwa-Wojewoda (...) w wysokości 88,48 % w stosunku do każdego z nich, pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu /pkt. IV i V wyroku/.